

dobijo, uživajo in zgubé po določbah tega ustavnega lista in posebne postave.

§. 5. Pred postavo so si vsi državljani enaki. Vse predprave stanov in zaznamki zlahtnosti vsake sorte so overženi in ne smejo več podeljeni biti.

Vsi državljani imajo enake pravice očitne službe zadobiti. Le lastna zasluga da pravico k očitnemu počastenju in obdarovanju; počastenje se ne da po rodovini zadobivati.

§. 6. Prostost osebe (peršone) je zagotovljena. Nihče se ne sme zoper svojo voljo navadnemu sodniku odtegniti; privilegirane in iznemavne sodbiša ne smejo obstati.

Nihče se ne sme zapreti, kakor z močjó sodniškega, z vzroki prevideniga ukaza; drugač če je bil na hudodelstvu zalezen.

Ukas za zapero se mora jetniku ročno, ali pa zadnič v 24 urah po vjetji podati.

Vsak, kateri je od služabnikov očitniga varstva zapert bil, se mora u 24 urah njegovi dostojni sodbi oddati ali pa izpustiti.

Če zoper obdolženiga človeka žive znamenja kakiga težkiga hudodelstva ne govoré, se mora v prostosti soditi, to de ima poroštvo ali kavejcion dati, katero sodba odmeri.

§. 7. Sodbino opravištvo je očitno in ustno.

Pri kaznovavni sodbi mora v navadi biti zatožbino ravnanje z prisežno sodnijo. Izneme od te naredbe določijo posebne postave.

Nihče se ne sme v preiskanje vzeti zavoljo hudodelstva, zavoljo kteriga je bil od prisezniga sodiša že nedolžen spoznan; tudi ne sme zavoljo eniga pregreška dvakrat obsojen biti; ravno tako malo se zamore kdo siliti, de bi sam čez sebe govoril, ali de bi zoper svoje starše, otroke, brate ali sestre ali soper zakonskiga družeta pričeval.

§. 8. Le po sodnitem sklepu se kazin naklone in sicer po tisti postavi, ktera je bila takrat veljavna, kader se je hudodelstvo doperneslo.

Obsojenje k smerti je overženo.

Očitne dela, očitno vünpostavljanje, životno kaznovanje se ne smejo za kazin primeriti, tudi se ne smejo znamenja vžigati in ne premoženje odvzeti.

§. 9. Hišna pravica je nerazžaljiva.

Le po sodniškemu dokazu in po postavni meri in v tistih zadevah, ki jih postave vkrenejo, se smejo stanovanja in pisma preiskovati ali pisma clo preč vzeti.

Nedotakljivost hišne pravice pa ne more zaverati, de bi se ne smel človek vjeti, kteriga sodba zalezva.

(Dalje sledi.)

Važna novica iz Frankobroda.

Nemški narodni zbor v Frankobrodu je začel našimu avstrijskemu cesarstvu zmirej nevarniši prihajati.

27. dan pretečeniga mesca je sklenil celo dve ustavne postavi, ktere imajo namen, naše cesarstvo po sili popolnoma razdjati in pokončati — sklenil je, brez de bi bil le avstrijsko cesarstvo prašal, dežele našiga cesarstva razcepiti, de bi razcepljene in po tem oslabljene ložeje v svojo pest dobil.

35 poslancov avstrijskiga cesarstva v Frankobrodu se je odréklo taki sovražni namembi, de se nočejo nikakor takim postavam udati. Zató so položili zboru odrékljivo pismo. De bi pa njih volja večí moč zadobila, so spisali tudi na svoje voljivce razglas in ga v tiste dežele razposlali, ki so jih v Frankobrod poslale, de naj bi tudi voljivci ta njih odrék (protêst) podpisali in ga jim z veliko podpisi kmalo v Frankobrod poslali.

Gospod Korl Gold so tudi vredništvo Novíc en iztis imenovaniga razgласa s prošnjo poslali, de naj ga poslovenjeniga berž po Novícah razglasimo, de se jih

bo po krajnski deželi veliko voljivcov podpisalo in tako odrékljivo pismo berž v Frankobrod poslalo.

Kér bo v ti reči še kaj več govoriti treba, podamo za zdej le imenovani razglas, de se bojo Slovenci pomenili med seboj, in de bojo pripravili krepko besedo zoper Frankobrodski zbor, ki se nepoklican v avstrijske zadeve vtika, našiga Cesarja gospodariti, in nas zatreči hoče. Imenovani razglas je tale:

Svojim voljivcam!

Sklepi ustavniga nemškiga narodniga zbora v Frankobrodu 27. kozoperska tega léta so za celo našo avstrijsko domovino takó važni v svojih nasledkih, de se nasproti svojim voljivcam in celimu cesarstvu primorane čutimo, njih svobodno in očitno govoriti.

Po teh sklepih se glasi 2. in 3. razdelk prihodnje ustave nemške države takóle:

„§. 2. Noben del nemške države ne sme z nenemškimi deželami v eno državo zedinjen biti.“

„§. 3. Ako ima kaka nemška dežela z eno nenemško deželo ediniga državniga vladarja, se ima dotika med obojnima deželama po postavah čisto samiga osebniga združenja vravnati.“

Ako se té postavi na avstrijsko cesarstvo obrnete, se mora ta cela država razdeliti, — zveza, ktera njene nemške in nenemške dežele edini, raztergati in vse društvo edino samo na osébo državniga vladarja pripéti. Po tem se ima vse, kar zgodovinsko obstanje, moč in velikost Avstrije podpira, razdreti, z zedinjeno močjó na edino središe se gibajoče državno življenje njegovih deželá pokončati, in dežele v pravicah in postavah, v ustavi in vladanji, popolnoma sak-sebi razrušene biti.

Ljudstva avstrijskiga cesarstva, poprej po oblasti, zdej pa v svobodi in bratovšini z enakopravnostjo vsih narodov v eno télo zedinjene, bi se po tem takim ločile, na nove in neznane pota silile, in v nevarnost pogube pahnile, ktere bi zavoljo razločnosti vladarskih svetovavcov v ločenih deželah razcepljena volja ustavniga vladarja varovati ne mógla. Celost avstrijskiga cesarstva, imé Avstrije bi zginito iz zgodovine.

Naše véstno prepričanje o tem težko krivico spozná, ne le zastran ustavnih postav avstrijskih narodov, temuč tudi zastran njih terdno med saboj zvezaniga prida in zastran njih močne volje, ktera jih je skupej deržala v časih nar večí sile in nevarnosti.

Jeli taka krivica potreba nemški deželi? Ali je Nemčii v prid, kar Avstrijo pokončá? Nikdar ne! Nemčije prihodnost se opira na Avstrijo! Na Avstrijo, ki je staro braniše Nemčije proti jutrinim deželam — na Avstrijo, ktere ljudstva so se tudi v zahodnih deželah za svobodnost nemške dežele bojevale, — na Avstrijo, ki je ob časih mirú nemško vedenje, nemški duh clo na daljne brege Donave zanésla, — na Avstrijo, ktera bo v zavezi z Nemčijo v tiste kraje tudi nemško svobodo prinésla in tako nemški narod k občnozgodovinskemu poklicu pripeljala.

Akoravno nas tedej nar živejši nagnjenje za nar tesnejši zavezo Avstrije z Nemčijo nadušuje, — akoravno visoko važnost zedinjene politike spoznamo, — akoravno potrebo spoznamo, de bi se vse ograje med njima overgle in de bi se zastran telesniga in dušniga prida edina vodítva vpeljala, nas vunder vse to ni móglo k temu pripraviti, de bi mi imenovana 2 razdelka brez vse sneme spoznali in se v teh razdelkih zapopadeni osébní vezi podvergli, ktere namen je: avstrijsko cesarstvo razdjati.

Kér to očitno na znanje damo, se nadjamo, de smo ravno tako po vošilih avstrijskih narodov, kakor

po zaupanju svojih voljivcov ravnali, in tedej pričakujemo, da nam bojo svoje misli razodéli.

V Frankobrodu na Majnu 1. listopada 1848.

Avstrijski poslanci ustavnega nemškega narodnega zbora.

Benedikt iz Koroškega, Czörnig iz Českiga, Fr. grof Deym iz Českiga, Edlauer iz Štajarskega, Egger iz Dunaja, Engelmayer iz gornjega Avstr., Fritsch iz gornjega Avstr., Fügler iz spod. Avstr., Göbel iz Sleškega, K. žlahtni Gold iz Krajnskega, Gspan iz Tirolskega, žl. Haydn iz gornjega Avstr., Herzig iz Českiga, Höchsmann iz Marškega, Kagerbauer iz gornjega Avstr., Ign. Kaiser iz spodnjega Avstr., Ign. žl. Kürsinger in Lienbacher iz Solniga grada, Mally iz Štajarskega, žl. Mühlfeld iz Dunaja, J. G. Neumann iz Českiga, Petzer iz Tirolskega, Piringer iz gornjega Avstr., S. žl. Pretis iz Tirolskega, Polatscheck iz Marškega, Rassel iz Českiga, Reindl iz gornjega Avstr., Renger iz Českiga, Riegler iz Marškega, Schelliessnig iz Koroškega, Schmidt iz gornjega Avstr., Schrott iz Krajnskega, žl. Sommaruga iz Českiga, Stein iz Gorice, Stülz iz Vorarlberga, Tomascheck iz Marškega, Weiss iz gorn. Avstr., Wolf iz Štajarskega, Beda Weber iz Tirolskega.

Povedanje od slovenskega jezika.

Spisal V. Vodnik.

(Dalje.)

Danes bomo začeli govoriti *) od prebivalšev prvih Krajncov. Pisar Prokopi pravi, da so v slabih kočah prebivali, katere so bile semtertje redko sejane; mesta so bile po rimskih vojskah razdane, Slovenci od močnejših ludstev na tesnobo ugnani in so mogli v hribih, gorah, in snežnikih varnost iskati. *)

Imena od hribov in rek so še zdaj ostale, kakor so bile per Rimljanih in Gregih; imena mest so pa nove, zato ker so pozniši ali na podertijah popred razdanih postavljene. Kras, Kokra, Trojane, Drava, Sava, Kerka, Kopa, Terst, Logatec, Cele, Hrušica, Pola so silno stare imena; mlajši pak so Ljubljana, Novo mesto, Bistrica, in dosti drugih, ki niso znane per starih pisarjih med Rimci in Gregi.

Kraj eniga prebivališa se imenuje mesto, naj bode velik ali majhen; ako je obzidan in močen, je grad.

Emona je bila že razdana, kader so Slovenci na Krajnsko prišli, in so ta kraj, kjer tedej Ljubljana stoji, Gradišče imenovali; niso namreč vedili, da to poderto mesto je per Rimcih imelo ime: Emona. Družiga pa ni bilo viditi, *) kakor razvaljeno ozidje, to je, razdjan grad ali gradišče.

Tako se v dosti krajih po naši deželi gradišče imenuje, kjer je nekidaj kak grad stal.

Napóved

vsim prebivavcam v Braslovčah in po soséskah okrog.

Z narvikšim dovoljenjem Njih Svetosti našiga ustavnega Cesarja se je po izgledu vsih mest in malo de ne vsih tergov Avstrijskega Cesarstva tudi v Braslovškem tergu narodna straža vstrojila, ktera ima namén, človeka in njegovo premoženje varvati, pa tudi mir in lépi réd v srenji ohraniti. **)

*) Vodnik je namest celiga neokonč. naklona večidel rabil prisekani naklon; torej stoji vizvirnim spisu govorit, iskat, viditi. t. d.

**) Od več strani Krajnskega smo že slišali, da se po kmetih gerde tatvine in ropi godé, — domače straže po deželi bi zamogle veliko hudiga odverniti, ko bi se pošteni kmetje vkupej vzeli in tako stražo napravili. Že ko bi tatje od take naprave le slišali, bi se bali in marsiktera škoda bi bila obvarovana. Sej se v mestih zdey tñ sami take derhali varjemo, zakaj bi se pa po kmetih ne? S psám na dvorišu ni vse opravljeno. Vredništvo.

Narodna straža bo po tem takim skerb iméla, da se bo vsakteri vsih pravíc brez nadlége vdeležil, ktere mu po postavi grejo. Ona torej ne bo terpéla, da bi se med nami domači ali ptujinepokojneži ali drugi nevarni ljudje pledli; ne bo terpéla, da bi se tatvine ali napadbe na ljudi tudi dopernašale; zakaj taki ljudje se bodo ko škodljivi udje naše bratovske tovaršije — ker nas k temu postave véžejo — z orožjem v roki poprijemali, in tistimu sodništvu, pod kteriga slišijo, v kaznovanje odraštovali. Ker je dalje naš namen silno zlahten, in vsakimu prebivavcu čezveč koristen, so Njih Cesarska Svetlost le takim dovolili v narodno stražo stopiti, kterih življenje je vse pošteno: po tem takim bo Braslovška narodna straža le tiste za svoje brate in tovarše spoznala in jih v svojo družbo sprejela, ki nikdar niso bili v kakim kriminalnim preiskovanji, in sploh ko pošteni možje slovijo.

Po ukazilu visokega Štajarskega vladarstva, ki je bilo na povelje same Cesarjeve Svetlosti dano, je vsaki pošten deželán od dvajstiga do petdesetiga léta svoje starosti zavezan, v narodno stražo stopiti. Ta dolžnost je za toliko bolj sveta, ker bo narodna straža, ko narvikši Cesarski rodovini nepremakljivo zvestobo obljudi, tudi skerbéla, da se bodo povelja c. k. štajarskega vladarstva in c. k. kresije natanjčno izpolnovale, kakor bodo Braslovškim prebivavcam in okrožnim okolicam po Žunškem sodništvu naznanovane, kterimu sodništvu zdaj toliko večí spoštovanje gré, ker naravnost v Cesarski službi stoji. Dolžnost, v narodno stražo stopiti, je toliko bolj sveta, ker bo ona dalje vso skerb na to obračala, da se naša sveta véra in njeni služabniki spodobno spoštujejo, in sploh vsaki pošten človek, bodsi še toliko ubožen in nizek, pred vsako krivično napadbo pošteno varje.

Po tem takim se vsim prebivavcam v Braslovčah in okrog napové, v podpor našiga visokega naména v narodno stražo stopiti v narvečim številu ko je mogoče. Tisti prebivavci, ki od Braslovškega terga kaj dalje stanujejo, bojo v svoje polajšanje pod lastnim podvodjem stali, kteriga si bojo sami zbrali, ter bojo v svoji okolici za ohranjenje miru in lepiga réda skerbeti iméli.

Poverh tega se še pové, da se bo orožna vaja splôh ob nedeljah po večernicah opravljala, da g. g. stražani ničesar ne zamudijo pri svojim delu, s kterim si vsakdanji kruh pridobivajo. Stražanska služba bo splôh, kolikor bo mogoče, polajšana, pametno razdeljena, in bo le na odločene kraje po okoljšinah napovedovana.

Po ukazilu visokega ministerstva pade vsaki v kriminalno preiskovanje, ki bi se prederznil, nasprot se staviti g. g. stražanam, kader so v svoji službi.

Zapisni list v pristop k narodni straži že odpert stoji, in vsakteri se zamore pri gosp. verhnim podvodju Jožefu Hojniku zapisati dati. Zapisani dobí pristopni list, podpisan od verhniga vodja združene narodne straže na Štajarskim, da se povsod lahko z njim skaže.

Druge naravnila se bojo po splôšni presóji vsih zbranih stražanov o svojim času naznanile. Slava Cesarju in ustavni slobodnosti!

V Braslovčah 25. dan kimovca 1848.

Klein,

vodja narodne straže.

Jožef Hojnik,

verhni podvodja narodne straže.

Dopis iz Gorenskega.

Gorencam se je letašnja letina práv dobro obnesla. Perdelali so toliko beliga žita in ajde, da malokdaj več. Posebno dobro pa se je naša stara prijateljica turšica skazala. Slišimo, da so jo lani in letas tudi že v Selški dolini in okoli Loke poskusili. Práv dobro se jím véde, in kmetje obetajo, da je ne bojo več opustili. Vsim Slovenskim krajem, kjer dozda turšice še ne sadijo, svetujemo, da naj jo prihodnje léto poskusijo. — Tudi perst-